

Pekka Pirilä in Memoriam

Espoon Suunnan ensimmäinen puheenjohtaja Pekka Väinämö Pirilä nukkui pois keskuudestamme 70-vuotiaana 24.11.2015 lyhyehkön sairauden murtamana. Pekka oli harvinainen monilahjakkuus sekä ammatillisesti että laajalla kiinnostusalueellaan. Positiivinen elämänasenne antoi hänelle varmasti voimaa ryhtyä vaikeisiin asioihin ja nähdä ongelmat ratkaistavina haasteina.

Pekka valmistui diplomi-insinööriksi Teknillisen Korkeakoulun teknillisen fysiikan osastolta v. 1969 ja väitteli siellä tohtoriksi v. 1973. Vuodet 1969–1980 hän tutki teoreettista alkeishiikkafysiikkaa Helsingin Yliopistossa, Euroopan hiikkafysiikan tutkimuskeskuksessa CERN’issä Genevessä sekä Argonne National Laboratory’ssa Illinoisissa.

Vuonna 1980 Pekka ”vaihtoi alaa” ja toimi 19 vuotta Valtion Teknillisessä Tutkimuskeskuksessa energiatalouden ja energijärjestelmien tutkijana ja tutkimuspäällikkönä. Teknillisen Korkeakoulun energiatalouden professoriksi Pekka nimitettiin v. 1999. Tästä tehtävästä hän jäi eläkkeelle v. 2009 toimien senkin jälkeen riippumattomana konsulttina.

Ulkomailta kotiuduttuaan Pekka aloitti suunnistusharrastuksen ja osallistui ensimmäiseen Jukolaansa XYZ:n riveissä vuonna 1981. Samoihin aikoihin sijoittui myös Pirttimäen vaativassa maastossa saavutettu Helsingin piirinmestaruus. Harrastukselle löytyi sopiva kasvualusta, kun Pekka tyttäriin liittyi toiseen EsSun edeltäjäseuraan Kruununhaan Reimaan (myöh. Reima -34). Vanhat reimalaiset ja silloiset juniorit muistavat heidän vilkkaan osallistumisensa kilpailuihin ja harjoituksiin Reiman asuissa. Pekan asuntovaunu taisi kiertää monet rastiviikot tuona aikana ja palveli myöhemmin myös tulospalvelukeskuksena. Tuon ajan ehdoton kohokohta oli v. 1985, kun Reiman joukkue Virpi Seppälä, Satu Pirilä ja Lulu Rimminen voittivat sarjan D16 SM-viestin.

Vuonna 1988 pienet espoolaiset suunnistusseurat Espoon Rasti ja Reima-34 neuvottelivat voimiensa yhdistämiseksi. Reiman puolesta neuvottelija veti seuran monivuotinen puheenjohtaja Pekka Pirilä. Yksi näistä tapaamisista pidettiin elokuisen viikon alkupäivänä poikkeuksellisen iloisissa merkeissä. Pekankin tavallisesti vakavilla kasvoilla oli melkein korviin ulottuva hymy, kun Reima oli edellisenä lauantaina voittanut Nuorten Jukolan. Tämä jos mikä siivitti yhdistymishaluja molemmin puolin. Seurojen yhdistymisestä päätettiin sitten myöhemmin samana syksynä ja Pekka valittiin vastaperustetun uuden seuran Espoon Suunnan puheenjohtajaksi. Hän toimi tässä tehtävässä usean vuoden ajan ja oli osaltaan pohjustamassa EsSun nousua suunnistuksen huippuseurojen joukkoon. Hänen suoraviivainen ja konstailematon johtamistapansa sai luottamusta niin seuran sisällä kuin muissakin seuroissa. Pekka toimi kilpailunjohtajana vuonna 1992, kun Espoon Suunta ja Leppävaaran Sisu järjestivät 7. Nuorten Jukolan Espoon Leppävaaran urheilupuiston mäkimaastoissa.

ATK alkoi tehdä tuloaan suunnistukseen 1980-luvulla. Tuolloin Pekka teki EsSun toimintarutiineja helpottavan Jäsenrekisteri-ohjelmiston, jolla ylläpidettiin seuran jäsenrekisteriä, ratamestarirekisteriä ja tuotettiin kilpailujen järjestäjille postitse lähetettävät ilmoittautumislistat. Hyödyllinen ohjelma haluttiin muidenkin seurojen käyttöön ja Verkkovihko-sovelluksen tultua nettipalveluksi, seuran kilpailijat saattoivat kirjata osaotonsa netissä, seuran vastuuhenkilö suoritti listan tulostuksen ja postituksen. Kun kilpailujen järjestäjät alkoivat ottaa ilmoittautumisia vastaan myös sähköpostilla tuli käytännöksi lähettää tiedot Pirilä-formaatissa. Pekan ilmoittautumisohjelma luki lähetetyn tiedoston ja tallensi tiedot edelleen arvonta- ja tulospalveluohjelmiston käyttöön.

Pekan nimi tuli laajemmin suunnistusväen tietoisuuteen hänen kehittämiensä tulospalveluohjelmien ansiosta. 1980-luvulla useat tahot kehittivät ratkaisuja tähän tarkoitukseen. Ohjelmien taso vaihteli eikä yhteistä linjaa tahtonut löytyä, epäonnistumisiakin sattui jopa arvokilpailuissa. Jukolan osallistujamäärän kasvaessa oli ilmeistä, että tuloslaskentaan tarvittiin luotettava tietotekninen ratkaisu. Alunperin tähän tarkoitukseen hankittiin vuonna 1988 järjestelmä isolta ohjelmistotoimittajalta, mutta ratkaisun jatkokehittäminen osoittautui liian kankeaksi ja kalliiksi. Niinpä Kaukametsäläiset kääntyivät Pekan puoleen ja kysyivät voisiko jo muutamassa kansallisessa kilpailussa käytössä ollut ohjelmistoa muokata viesteihin sopivaksi. Pekka pystyi oman suunnistustaustansa ja tietoteknisten taitojensa avulla rakentamaan sellaisen ohjelmiston, johon voitiin luottaa ja vuoden 1992 Jukolasta lähtien tulokset on laskettu Pirilän Jukola-järjestelmällä. Kaukametsäläiset kutsuivat Pekan yhdistyksensä jäseneksi vuonna 2003.

Järjestelmä todettiin Suunnistusliitossakin käyttökelpoiseksi ja luotettavaksi, niinpä liitto alkoi koulutuksissaan suositella sitä seurojen käyttöön ja arvokilpailujen osalta liitto jopa edellytti järjestäviltä seuroilta tuloslaskennan hoitamista kyseisellä tuloslaskentajärjestelmällä.

Ohjelmistolla ei koskaan ollut varsinaista tuotenimeä, vaan aina puhuttiin Pirilä-ohjelmistosta. Ohjelmistoa on käytetty vuosien mittaan monissa arvokilpailuissa ml. suunnistuksen MM-kilpailut 2001 ja 2013, lukuisat SM-kisat niin suunnistuksessa, hiihdossa kuin ampumahiihdossakin. Pekka toimi viime vuosiin asti monissa arvokisoissa konsulttina järjestäjien tulospalvelun apuna.

Ohjelmiston viimeiseksi jäänyt versio julkaistaan vapaaseen ja ilmaiseen käyttöön kaikille halukkaille. Lähdekoodi on myös tarkoitettu julkaista avoimen lähdekoodin lisenssillä vapaaseen käyttöön. Parhaassa tapauksessa suunnistusyhdistys pystyy näin tekemään tarvittavat ylläpitotoimenpiteet, joilla ohjelmisto pysyy käyttökelpoisena vielä vuosia.

Pekan kyky omaksua asioita helposti ilmeni jo lapsena. Ensimmäisen lukuvuoden jouluna Pekalta kysyttiin mitä uutta hän on syksyn aikana koulussa oppinut. Hetken mietittyään Pekka keksi, ”No olen minä oppinut piirtämään porkkanan.” Joululoman jälkeen koulutaival jatkuikin sitten toisen vuosiluokan kanssa. Asioiden nopea omaksuminen, niiden tarkka muistaminen ja koko elämän kestänyt kiinnostus uusien asioiden äärelle tekivät Pekasta sellaisenkin aihepiirien tuntijan jotka eivät hänen erityisiin kiinnostuksen kohteisiin kuuluneet. Pekan kanssa saattoi keskustella aiheesta kuin aiheesta ja huomata keskustelun jälkeen löytäneensä tutustakin aihepiiristä uuden näkökulman.

Pekkaa jäivät kaipaamaan vaimo Maisa sekä lapset Satu, Outi ja Vesa perheineen.

Muistikirjoituksen ovat laatineet Leena Paatero, Jouko Rimminen, Heikki Väyrynen, Arto Varonen, Vesa Pirilä ja Marco Halén.